

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. I. De diuersis dominis vnius feudi, & iure venandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

liberationem nulliter factam esse: item chartas Episcopales non veniat ad Capitulum peruenire; sed mandat successori restitui; & §. 7. c. 10. intra annum vetat; post annum permittit dari dimissorias à Capitulo. ac proinde satis liquere videtur agnoscì in Capitulo iurisdictionem, & si vicarium crearet; vnum, vel plures, & ceconomum pro fructibus, id enim ea ex causa potissimum videtur fieri iustum, quia pœne esset impossibile, vt, si Capitulum per se totum administraret; singulis ecclesiæ necessitatibus; præsertim repentinis, & moram non ferentibus, pro debito posset satisfieri.

De feudis.

RESPONSVM I.

De diuersis dominis vnius, feudi, & iure venandi.

Officium villici feudi nomine possidetur; præscribere ergo aduersus fidelitatem non potest. Papon. arrest. l. 12. t. 12. ar. 20. 21. Villicus officarius est, procurator, seu mandatarius. l. urbana familia & ibi Alciat. D. de verb. signif. vnde illud euangelicum; reddere rationem villicationis tue. siue ergo officium sit perpetuum, siue temporale; fines mandati domini sui diligenter debet obseruare. l. 5. D. Mand. & non obsistere domini vtilitati, aut committere feloniam, ex qua etiam hodie vasalli priuantur. Gu. delin. de feud. p. 5. c. 1. post Chas. san. Boer. Molin. Papon. d. l. 13. tit. 13. ar. 9. & seqq. aut debet sponte refutare feudum. l. 2. feud. t. 28. Gadelin. vbi supra c. 2. nec potest vasallos aut emphyteutas Domini sui, suos vasallos aut emphyteutas, aut censuarios facere; aut

censualibus suis libris inscribere, quamquam enim secundus census sine præiudicio primi imponi posse dicatur; Papon. arr. l. 13. t. 2. n. 9. ita vt prior tempore maneat præcipuus; arg. c. constitutus. X. de relig. dom. Papon. vbi supra citans Felin. in c. causam de probat. Ioan. Fabr. in §. adeo Inst. de loc. & cond. tamen quoad iura dominicalia ab alio, quam primo domino recognoscenda, id non est permillum. idem Fabr. in l. cum dubitatur in princ. n. 8. C. de tur. emphyt. & de fidelitatis iuramento disertè decisum est. in c. 22. X. de Turcin.

Dux Brabantiae omne allodium in villa W. contulit monasterio S. B. retinuit tamen in eadem dominium altæ iustitiæ, & in silua H. venationes ferarum: quod teutonice wiltrvanck dicitur: & quod monasterium non poterit exire pascere syluam, nisi de Ducis voluntate: quæsitum est an ad monasterium spectet venatio perdicum; an ad illum cui postea Dux dominium altæ iustitiæ concessit? iure quidem naturali, & ciuili Romano venatio cuique permisa est; ita vt feræ capientium fiant, l. 1. D. de acquir. rer. dom. nec interfit quoad bestias, feras, & volucres vtrum in suo quisque fundo capiat, an in alieno. l. 3. D. eod. §. fera Inst. de rer. diuis. c. ius naturale. dist. 1. l. vn. C. de venat. fer. lib. 1. vt iniuriarum teneatur, qui piscari aut aucupari quem prohibuerit. l. iniuriarum 13. §. ult. D. de iniur. Quamquam in Germania venatio Principibus reseruata ex historijs pridem videatur. vnde ex Crant. hist. eccl. l. 1. c. 2. refert Baronius ad an. 804. Carolum Magnum Osna-burgensi ecclesiæ nemus certis finibus definitum dedisse, cum omni; inquit diploma, integritate in porcis siluestribus, ceruis, auibus, & piscibus; omnique venatione, que sub banno vsuali ad forestum deputatur, ad similitudinem foresti nostri Aquisgrani in silua,

3.
An vniu
feudi plu
res domi
esse pos
sint?

4.
Venatio ad
quem per
tinet?

Villicus va
salus an
aduersus
dominum
prescribat?

Obstans
domini vi
litati felo
niam com
mittit, &
Feudo po
tuit priuari,

Ofningi in perpetuum pietatis usum donauimus: ea videlicet ratione, quod si quisquam hoc idem nemus nostro banno munitum sine praedicta Sedis Episcopi licentia studio venandi, vel aliud agendi unquam introierit, sciat se tam diuina quam regia ultionis vindictam incursum; necnon pro delicto sexaginta solidos nostri ponderis, quos nobis pro banno violato debere statuimus, redditurum. Insuper vero eidem Episcopo, eiusque successoribus perpetuam concedimus licentiam, libertatem, & ab omni regali imperio absolutionem: nisi forte contingat &c.

Superuenit tandem constitutio Frederici de pace tenenda, & eius violat. in vrbibus feudorum. nemo, inquit, retia sua, aut laqueos, aut alia quelibet instrumenta, ad capiendas venationes tendat, nisi ad vrsos, apros, vel lupos capiendos. quod & si non male intelligatur ne cum armis huiusmodi venatio fiat; aut defendatur armis; propter paragraphum antecedentem, & consequentem, rusticis, viatoribus, nec non militibus non idoneo loco arma vetantem; tamen multis locis generaliter recepta est huiusmodi prohibitio. vnde nata est nobilis illa quaestio, an Principibus liceat venationem subditis interdicare? de qua citati à Fachin. lib. 1. controuers. c. 1. & in Hollandia quidem Grotius in *Introduct. ad Batauicam iurisprudentiam* l. 2. p. 4. animaduertendum esse dicit, quod aucupium nobilium volucrum spectet ad suprematam Principis; eorumque quibus huiusmodi ius concesserit, piscatio etiam in fluminibus, & venatio quadrupedum, nisi quod magnates liberi domini, vnum ceruum quotannis, & minores feras, vt cuniculos & lepores, omnes nobiles venari possint, in Brabantia autem per latum *Introitum* ar. 33. 34. 35. liberior est venatio. vt quilibet venari possit lepores, & vulpes per totam

Brabantiam, & cuniculos extra loca immunia (*vrije & vvaranden*) & vndique cum volucris aucupari. denique omnibus militibus, scutiferis, alijsque bonis viris incolis Brabantiae, per totam item Brabantiam, exceptis certis locis liberis, seu syluis regis, grandes feras venari.

Vtrobique autem animaduerti potest venationem nobiliter esse exercendam, & ferè per nobiles maiorum ferarum, etiam vnicam quotannis magnatibus tantum permittant Bataui, vt diximus, vnde & alibi quaestum est, quibus dynastis, aut toparchis, ius venandi competat? & in additionibus ad arrefta Paponis l. 13. ar. 2. arreft. 2. iudicatum dicitur in purpura 1573. Domino quidem per totum suum territorium; vultu autem in fundo suo dumtaxat venationem licere. & 1561. in Arreftis general. etiam domino habenti mediam, & infimam iurisdictionem. ijsque arreftis conformiter saepius hic iudicatum fuisse refert Christinaeus vol. 5. de venat. ferar. decis. 84. n. 32.

Et verò cum iure quisque prohibere possit, ne alius agrum suum ingrediatur; d. §. vlt. venandi ius, aliumque prohibendi, magis ei qui habet infimam iurisdictionem quam qui altam, competere dicendum foret: quippe si fundi illius rectus dominus est, alius tantum terrendi potestatem habet. l. p. pillus. §. territorium, D. de Verbo sign. quo non spectat prohibitio ingrediendi fundum, & venandi, nisi & hoc à Principe supremo concessum sit. nam qui de prohibenda venatione tractant, & speciatim Couar. in relect. c. p. 1. ar. 1. de reg. iur. p. 2. §. 8. ijs ferè vtuntur argumentis dumtaxat, que supremo Principi competant: vt is possit prohibere, vt quae natura fecit communia, vni Principi seruentur, aut ei, cui ille ius istiusmodi dederit. Fachin. & citati vbi sup. §. sec. c. i. iust. quam.

quamquam Borell. l. 4. c. 3. de edict. magist. huiusmodi venationes vel ab ipsis supremis Principibus prohiberi, multo minus ab inferioribus posse neget, pluresque secum sentientes citat. & n. quidem 7. dominum territorij asserat posse quidem prohibere territorij (seu potius fundi) ingressum; non tamen aucupium, aut venationem.

Sed in casu nostro in sylua H. tantum Dux referuat venationes ferarum: quam ex d. ar. 34. lati introitus, & Grozio dignissimam esse venationem ferarum grandium mox diximus: eoque Dux H. eandem sibi referuat dictis verbis; & in sylua venationes ferarum, utique ceruorum, aprorum & similibus: quæ ferè alibi inter regalia habentur. adeo ut in Anglia ex constitutione Guilielmi II. capitale fuerit prehendere ceruum. ut de eo Malmesbur. loquitur autem Dux in singulari, de sylua, scilicet de qua paulò antè inquit, sylua quæ vocatur H. in istiusmodi enim magnis syluis grandiores illæ bestiæ solent hospitari, minores etiam alibi; adeoque harum respectu reuimus, inquit, in sylua venationes ferarum, vbi feras eo sensu accipere congruit, quo in d. tit. de venat. ferar. tit. 48. C. lib. 11. vbi tota lex vnica loquitur de feris grandioribus, quo sine idem Dux stipulatur, quod d. syluam Domus prædicta, inquit, non exstirpabit, neque, exstirpare poterit, nisi de nostra voluntate. ne ea exstirpata desint feræ, & venationis voluptas ibi Principi auferatur (quale aliquid reperimus in c. cum dilecti. X. de donat.) In alijs autem syluis, pascuis &c. Dux omne allodium concessit, & ius omne retento tantum altæ iustitiæ domino.

Cum ergo, quod prætor vetat in vno, censeatur in altero concedere; l. cum prætor. D. de iudic. & quod de vno negatur, in altero censeatur admitti; c. nonne. X. de præsumpt. qui res certas excipit, inquit

lex questum. §. idem respondit. D. de instru. l. non potest non videri de cæteris rebus sensisse. dicendum est ergo tam extra d. syluam venationem non esse referuatam; quam in ipsa sylua venationem ferarum dumtaxat grandiorum, non minorum. idque significari ea voce vultuanc. quæ in principali significato de grandiorum ferarum captura solet intelligi à venatoribus. & in vnaquaque arte vocabula artis accipienda sunt sicut solent accipi à peritis artis. ut dicitur de modo loquendi patrisfamilias, regionis, & c. l. numinis. 75. D. de legat. 3.

Nec ob stare potest, si dicatur Ducem conferre allodium in decimis, pratis, syluis, & piscarijs; non autem ibi addere, venationibus: adeoque iure piscandi expresso venationem videri referuatam: d. c. cum prætor. d. l. nonne: quia argumentum istiusmodi plausibile esset, si alia verba antecedentia & consequentia non oblitterent. præterquam enim quod exempla expressa non restringant regulam; insuper subiungitur, cum omnibus appenditijs suis: qui autè omnia dicit, nihil excludit. deinde ut generi per speciem derogatur; ita specialis præsumptio preualet generali. Menoch. de præsumpt. l. 1. §. 29. n. 7. adde argumentum d. c. cum dilecti. ut interpretatio fiat plenissime in beneficijs, cum id admittit sanus intellectus.

Id quod iuuat summopere quod monasterium S. B. iam olim fuerit in possessione aucupandi, & elocandi aucupationem perdicum: ut ex munimentis constat; & probatum fuit Ostiario, qui manu tenuit Abbatem & conuentum in d. possessione, cum poenali interdicto secundum literas, non obstante appellatione. nec huiusmodi interdictum Ostiarij à Curia hactenus est mutatum: in dubio autem sermone, & iure melior est conditio possidentis. c. in pari. de

reg. iur. in 6. & quando actor non potest probare rem suam esse, remanet in suo loco possessio. §. *retinend. inst. de interdicit.* & hic præsumptionem facit donationem Ducis ius aucupandi ex antiqua interpretatione comprehensisse, secundum quod & verborum donationis generalitas probat, & exceptio in non exceptis firmat regulam: & quia decet concessum à Principe beneficium esse mansurum. *c. decet. de reg. iur. in 6.* & id quod nostrum est sine facto nostro ad alium non potest transferri. *l. id quod. D. eod.* nec à quopiam plus iuris in alterum, quam ipsi competat; *c. 79. eod. in 6.* sed is qui in ius succedit alterius eodem, quo ille, uti debet: *c. 46. eod.* sequitur aucupandi facultatem monasterio semel concessam, non potuisse auferri; nec in alium plus iuris potuisse Ducem amplius transferre, quam ipsi iam competeret. sed eum qui oppignoratum nunc possidet dominium altæ iustitiæ eodem tantum iure nunc posse uti, quo Dux potuit post donationem monasterio factam. adeoque oppignorationem ex communi formula factam, seu venditionem, præiudicare non potuisse d. monasterio, aut emptori ius tribuere in re antè monasterio donata: sed tantum actionem ex emto ad præstandam eundem: debereque monasterium relinqui in iure, & possessione aucupandi. ceterum quod spectat ad dominium altæ iustitiæ Duci reservatum, ex d. formula translatum est in C. quondam villicum Ducis, præter illa quæ eadem formula excipit, inter quæ disertè non excipitur venatio ferarum, in d. sylva Duci reservata.

13. Enimvero quamquam per Brabantiam nobiliter cuius venari liceat; tamen aliàs retia tendere, aut ignobiliter venari, nec in fundo quidem suo licet. *Grotius ubi supra.* multis tamen locis pagorum

Domini quilibet in suo districtu ius venandi elocant, retia & laqueos tendi permittunt in rem suam; alijs prohibent: & in huiusmodi elocatione, seu utilitate partem dominici iuris consistere putant. sicut responsum est aucupium venationemque in fructu esse. *l. 26. D. de usufruct.* adeoque & hic dicendum erit hanc dominici iuris partem d. donatione Ducis comprehensam fuisse, atque ideo etiamnum d. monasterio competere.

Quæ de perdicum aucupio diximus; ex iisdem causis tribuenda sunt monasterio, quoad aliarum volucrum nobilium, & quadrupedum venationem; excepta grandiorum ferarum venatione in d. sylva de H. Duci reservata.

Mandati.

RESPONSVM I.

Commissio apostolica nullatenus est excedenda.

Bene, de cuius terminis & intellectu quæsitum fuit, ita habet; *Cum ven. frater Archiepiscopus C. qui nostri & huius sanctæ Sedis Apostolica in Belgicis ditionibus Nuncius munere functus fuit, ad aliam Vices nostram, iussu nostro direxit, Na ne propterea negotia contentiosa iurisdictionis earundem ditionum, aliqua detrimenta patiantur, providere volens, ac de tua fide, prudentia, integritate, doctrina & religionis zelo plurimum Domino confisi: Tibi ut ad beneplacitum nostrum quamcumque iurisdictionem contentiosam infra limitibus legationis, eidem Nuncio pro tempore existenti, de iure, usu, consuetudine, aut in vim quarumcumque facultatum, & indulgentiarum apostolicarum quemadmodum libet competentem, & alias eisdem modo, & forma, quibus Nuncius huiusmodi in dicta legatione existens potest, ex-*